

Кыргыз Республикасы: Ар тармактуу өсүү максатындагы кесипке үйрөтүү жана ишмердүүлүктү өнүктүрүү программасы

Долбоордун аталышы	Ар тармактуу өсүү максатындагы кесипке үйрөтүү жана ишмердүүлүктү өнүктүрүү программасы	
Долбоордун номери	50024-002	
Өлкө	Кыргыз Республикасы	
Статусу	Сунушталууда	
Тиби/жардам көрсөтүүнүн модалдуулугу	Грант	
Каржылоонун булагы / Сумма	Грант: Ар тармактуу өсүү максатындагы кесипке үйрөтүү жана ишмердүүлүктү өнүктүрүү программасы	
	Концессионалдык катардагы капиталдык ресурстар / Азия өнүктүрүү фонду	30.00 млн АКШ \$
Стратегиялык мазмуну	Айлана чөйрөгө Туруктуу өсүү Ар тараптуу экономикалык өсүү	
Өзгөрүүлөрдүн негизги түрткүлөрү	Жергиликтүү башкаруу жана дараметин өнүктүрүү Билимге негизделген чечим иштеп чыгуу Өнөктөштүк	
Сектор / кичи сектор	Билим берүү – Билим берүү секторун өнүктүрүү – Техникалык жана кесип алууга окутуу жана үйрөтүү	
Гендерлик теңчилик жана Негизги багыт	Натыйжалуу гендерлик негизги багыт берүү	
Сүрөттөлүшү	Бул сунушталган Ар тармактуу өсүү максатындагы кесипке үйрөтүү жана ишмердүүлүктү өнүктүрүү программасы (мындан карай Программа) орто кесипчилик окуу жайлар деңгээлде техникалык жана кесип алууга окутуунун жана үйрөтүүнүн (TVET) натыйжалуулугун жакшыртуунун багытталган. Бул Программа	

АӨБнын 2013-2017 Мамлекеттик Өнөктөштүк стратегиясынын бөлүгү болуп, Кыргыз Республикасынын 2013-2017-жылдарга иштетилип чыккан Улуттук Туруктуу Өнүгүү Стратегиясына ылайык ар тараптуу өсүү аркылуу өлкөнүн экономикалык өнүгүүсүн колдойт.

Долбоорду негиздөө жана анын өлкөлүк жана регионалдык стратегиясы менен болгон байланышы

Эмгек рыноктогу муктаждыктар. Анализге таянсак, кесиптүү жумушчулардын жетишсиздиги туруктуу өнүгүүгө эң негизги жолтоолордун бири. Өндүрүмдүүлүктү жогорулатуу жана менчик секторду өнүктүрүү үчүн учурда сапаттуу даярдалган кесиптүү жумушчулар керек болууда. Кесипкеэлге даярдоонун сапатын жогорулатуу жакшы төлөнгөн жумуш табууга жана кирешелерин жогорулатууга да чоң жардамын тийгизет. Ошондуктан, экономикалык сектордогу кесиптүү жумушчуларга болгон муктаждыктарга жооп берүү үчүн кесипчилик окуу жайларды бүтүргөн келечектеги кесиптүү жумушчулардын пайызы учурдагы 20%тен жогорулатыш керек. Буга кошумча, Кыргыз Республикасындагы фирмалардын 33% учурдагы сапаты төмөн кесипчилик билим берүү системасы орто эсеп менен 22% пайыздагы бизнестин өнүгүүсүнө чоң тоскоол деп белгилешкен. Бул учурдагы жумушчулардын сапатынын эмгек рыногунун талаптарына жооп бербегендигин көрсөтөт. Андан сырткары, айымдардын эмгек рыногунда учурда түзгөн 53%теги төмөн катышуусу да даректүү каралып, алардын экономикалык өнүгүүгө катышуусун жогорулатыш керек.

Системалык дисбаланс. Акыркы жыйырма жыл ичи эмгек рыногун жумушчу күчү менен камсыздоодо, билим берүү системасы өзүнүн жогорку жана кийинки орто билим берүү деңгээлдеринде системалык дисбаланс менен мүнөздөлүп келген. Техникалык профильдеги кесиптерди даярдоодо кесипчилик техникумдар системасы кесипчилик окуу жайларга караганда эки эсе көп окуучуларды кабыл алат (95 000 техникум студенттери жана 38 000 кесипчилик окуу жай студенттери). Бул көрсөткүчтөр өлкөнүн жумушчуларга болгон муктаждыктарына жооп бербейт. Кесипчилик техникумдарда студенттердин саны көбөйгөнү менен, окутуу көпчүлүк учурда теория түрүндө гана калып, учурдагы жогорку сапаттуу кесипчилерди даярдоосуна салымын кошо албай жатат. Жеке менчик секторундагы көпчүлүк жумуш орундарын сунуштаган микро, кичи жана орто ишканалар учурда практикалык тажрыйбасы бар, ишмердүүлүк ой-жүгүртүүсү бар жумушчу күчүнө муктаж болууда.

Жергиликтүү башкаруу жана саясат. Учурдагы эмгек рыногунун талаптарына жооп берүү максатында, өкмөт 2015 жылдан бери карай Билим берүү жана илим министрлигинин мандатын кеңейтип, Кесипке даярдоо агенттигин (КДА) министерствонун структурасына өткөздүрткөн. Бул турушунда, КДА учурда кесипке

даярдоонун эки деңгээлин башкарат: кесипчилик окуу жайларынын ички натыйжалуулугун жогорулатуу (билимге жетиштүүлүк, окутуунун баасы, керектүүлүгү, сапаты) жана сырткы натыйжалуулугун жогорулатуу (учурдагы жана келечектеги эмгек рыногунун талаптарына ийгиликтүү жооп берүү). Бирок, бул багытта иш-аракеттерди шайкештириш үчүн КДАга учурда өзүнүн ролун тактап аныктоодо, экономикалык талаптарга жооп берүүдө, жана чечим чыгарып Билим жана Илим Министрлигинин алкагында натыйжалуу саясат иштеп чыгууда дараметин көтөрүүдө көмөктөшүү керек болууда.

Мурдагы долбоорлордон чыгарылган тыянактар. АӨБ 2012-жылы бир кесипчилик окуу жайларын колдоо долбоорун ийгиликтүү аяктатып, учурда 2017 жылы бүтүүчү экинчи долбоорду ишке ашырууда. АӨБнын бул багытта көмөктөшүүсү негизинен дараметин көтөрүүгө, орто кесипчилик окуу жайлардын сапатын жогорулатууга, жана тез арада жумуш табууга өбөлгө түзгөн кесипчилик жөндөмдүүлүктөрдү өнүктүрүүгө багытталган. Окуу жайларды реабилитациялоо жана шаймандар менен камсыздоодон сырткары, төмөндөгү эмгек рынокко багытталган маанилүү методикалар жана механизмдер киргизилген: (i) жөндөмдүүлүк сектор кеңшмелеринде кесиптик стандарттарды иштеп чыгуу, (ii) билимге таянган окутуу, жана (iii) мугалимдердин тажрыйба билимин көтөрүү. Бирок, окутууларга замнабап окутуу техникаларын практикалык жөндөмдүүлүктөр менен теоретикалык билим менен шайкештириш үчүн узак-мөөнөттүк жардам дагы эле керек. Кесиптик окутууну орто билимдүү кесипчилик окуу жайларынан техникум-колледждерге жогорулатуу максатында кошумча иш камсыздоочулар менен, жана ошондой эле ишмердүүлүктү окутуу жана практика менен шайкештирген кошумча компонент керек. Натыйжада, программа экономикалык стратегия менен эмгек рыногунда учурда байкалган ажырымды азайтып, кесипчилик билим берүүнүн структурасын жана мазмунун учурга ылайыкташтырат.

Программалык дизайн. Өкмөт кесипчилик окуу системасын реформалоого умтулган үчүн, программа мамлекеттик саясат жана инвестицияларды айкалыштырат. Саясий компонент өкмөттүн баардык тараптарды камтыган экономикалык секторго керектүү жөндөмдүүлүктөрдү өнүктүрүү стратегиясын иштеп чыгуусун жана ишке ашыруусун колдойт. Баштапкы 60% саясий компонент жана 40% долбоордук компонент түзүмү сунушталууда

Долбоордун таасири

Мамлекеттин негизги экономикалык секторлорунда сапаты жумушчу күчүнүн жогорулатылган жөндөмдүүлөктөрү жана өндүрүмдүүлүгү аркылуу Баардык тараптарды камтыган өсүү

Долбоордун жыйынтыктары	Рынок талаптарына жооп берген ишмердүү жана баардык катмарларды камтыган кесипчиликке даярдоо системасы
Долбоордун өндүрүмү	кесипчиликке даярдоо билим берүү системасын башкарууну бекемдөө, жакшыртылган жергиликтүү башкаруу жана негизги экономикалык секторлорду каржылоо
Географиялык жайгашуусу	

Сактануу категориялары

Экология (Айлана чөйрө)	С
Аргасыздан жер которуу	С
Жергиликтүү калк	С

Экологиялык жана социалдык аспектилердин чыгарылган жыйынтык көрсөтмөсү

Экологиялык (Айлана чөйрө) аспектилер
Аргасыздан жер которуу
Жергиликтүү калк
Катышуу, консультациялар жана өнөктөштөр менен биргелешип иш алып баруу
Долбоорду иштеп чыгуу мезгилинде
Долбоорду ишке ашыруу мезгилинде

Жоопкерчиликтүү кызматкерлер

АӨБнын Жоопкерчиликтүү адиси	Сарви, Жуко
АӨБнын Жоопкерчиликтүү башкармылыгы	Орто жана Батыш Азия Бөлүмү
АӨБнын жоопкерчиликтүү бөлүмү	CWSS
Аткаруучу мекемелер	Илим Жана Билим Министрлиги Тыныстанов Көчөсү, 257 720040, Бишкек, Кыргыз Республикасы

Долбоорду ишке ашыруу графиги

Концепцияны жоболуштуруу	22-октябрь 2016-ж.
Маалымат топтоо	03-июль 2017-ж. - 14 июль 2017-ж.
Жетекчиликтин жалпы кеңешмеси	15-сентябрь 2017-ж.
Долбоорду жактыруу, бекитүү	-
Долбоор бонча жалпы акыркы карап чыгуучу миссиясы	-
Последнее обновление ИБП	24-октябрь 2016-ж.

Долбоор жөнүндө маалымат долбоор же программа боюнча жалпы жыйынтыкталган маалыматты камтыйт. Долбоор жөнүндөгү маалымат өзгөрүп кете тургандыгына байланыштуу, кээ бир маалымат анын алгачкы версиясына кирген жок, бирок даяр болоору менен берилип турат. Сунушталган долбоордо алдын ала жана божомол маалымат гана көрсөтүлгөн.

Бул Долбоор тууралуу маалымат бюллетенинде көрсөтүлгөн маалыматты АӨБ колдонуучулар үчүн ресурс катары гана сунуштоодо, жана эч кандай түрдөгү кепилдик жок деп эскертүүдө. Жогорку сапаттагы мазмүндү сунуштаганга аракеттенүү менен бирге, АӨБ бул маалыматтын учурдагы абалын гана берет, эч кандай коммерциялык колдонуу, кандайдыр бир максатка колдонуу, керектөөгө кепилдик бербейт, жана автордук укуктарды сактоого же бузууга кепилдик бербейт. Маалыматтын туурасы жана толуктугу тууралуу АӨБ эч кандай кепилдик бербейт.